

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного
факультету

Юрій Бідзіля

Юрій БІДЗІЛЯ

« 30 » *серпня* 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РИТОРИКА І ДІЛОВЕ СПІЛКУВАННЯ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Спеціалізація	035.01 Українська мова та література
Освітня програма	Українська мова та література. Літературна творчість. Документознавство та інформаційна діяльність
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Риторика і ділове спілкування» для здобувачів вищої освіти галузі знань **03 Гуманітарні науки** спеціальності **035 Філологія** спеціалізації **035.01 Українська мова та література** освітньої програми «Українська мова та література. Літературна творчість. Документознавство та інформаційна діяльність».

Розробник: *Барчан Валентина Володимирівна*, доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні **кафедри української літератури**.
Протокол № 14 від 29 червня 2023 року

Завідувач кафедри Оксана КУЗЬМА

Схвалено науково-методичною комісією **філологічного факультету**.
Протокол № 8 від 29 червня 2023 року

Голова науково-методичної комісії Василь ШАРКАНЬ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	4-й	5-й
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи здобувача – 3	8-й	9-й
	Лекції:	
	24 год.	12 год.
	Практичні (семінарські):	
	20 год.	-
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	46	78

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Риторика і ділове спілкування» є ознайомити здобувачів з історією риторики, дати розуміння загальних основ ораторського мистецтва, специфіки красномовства, його завдання, можливостей як засобу переконання та комунікації, дати знання про техніку та логіку мовлення як необхідну умову словесної дії, культуру ораторської діяльності; формувати навички ефективної переконуючої комунікації в професійній діяльності, за нестандартних ситуацій життєвого і професійного спілкування, розвинути мисленнєві, нормативні мовленнєві уміння та навички, розкрити особливості ведення полеміки, ділового спілкування.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, предметних знань, теорії та методів філологічної науки і характеризується

комплексністю та невизначеністю умов науково-дослідницької діяльності.

ЗК 3. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ПК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ПК 7. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ПК 14. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ПК 16. Здатність до організації ділової комунікації; здатність організовувати різні форми наукової, творчої, культурної та інших видів діяльності, які стосуються філології, редагування, літературної творчості.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Риторика і ділове спілкування» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 2. Філософія.

ОК 5. Латинська мова.

ОК 18. Культура української мови.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Українська мова та література. Літературна творчість. Документознавство та інформаційна діяльність» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.	ПРН 4
Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.	ПРН 5
Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.	ПРН 10
Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.	ПРН 11
Використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.	ПРН 14

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Риторика і ділове спілкування»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Уміння застосовувати основні закони риторики, знання про принципи буття людини, природи, суспільства в процесі комунікації в професійній сфері, у спілкуванні з різними категоріями мовців.	ПРН 4, ПРН 5
Здатність керуватися нормами літературної мови в практичній діяльності, виявляти уміння готувати, організувати та проводити публічні виступи, створювати та оприлюднювати тексти різних стилів та жанрів.	ПРН 10, ПРН 11, ПРН 14

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: залік, модульний контроль, поточні оцінки за знання; усні (письмові) відповіді на практичних заняттях; творчі роботи (промови).

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усне опитування, творчі роботи (промови), перевірка практикою (виконання вправ, ділова гра).

Форма модульного контролю: письмове завдання.

Форма підсумкового семестрового контролю: усна відповідь.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна Контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	40	100
12	12	12	12	12		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T6	T7	T8	T9	T10	40	100
12	12	12	12	12		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні заняття	5	35	5	45
Підготовка та виголошення промови	1	15		
Презентація	2	10	1	5
Практичні завдання			2	10

(творче завд., ділова гра)				
Модульна контрольна робота	1	40	1	40
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

На модульну контрольну роботу здобувачеві вищої освіти пропонується 2 питання відповідно до програми, кожне з яких оцінюється в 20 балів.

Оцінка **A** (40–37 балів) або **«відмінно»** виставляється за відповідь, яка містить вичерпне за сумою поданих знань розкриття питання, розгорнуту аргументацію кожного з положень, побудована логічно й послідовно, розкриває питання від його нижчих до вищих рівнів, а також містить конкретні приклади, які дозволяють судити про повноту уявлень студента з поставленого питання. Відповідь повинна бути викладена літературною, багатомовною, відзначатися точним вживанням термінів, містити посилання на навчальну, наукову літературу.

Оцінка **B** (36–32 балів) або **«добре»** виставляється за відповідь, яка містить повне, але не вичерпне за сумою виявлених знань висвітлення питання, аргументацію головних положень, побудована логічно й послідовно у викладі матеріалу, демонструє розуміння теоретичних питань, достатньо підкріплює необхідними ілюстраціями. Відповідь викладена літературною мовою, відзначається точним оперуванням термінами, переконливим витлумаченням фактів.

Оцінка **C** (31–29 балів) або **«добре»** виставляється за відповідь, яка містить недостатньо вичерпне за сумою виявлених знань висвітлення питання, задовільну аргументацію головних положень; відзначається логікою й послідовністю викладу матеріалу, але наведені приклади не в повній мірі ілюструють розкриття теми. Відповідь викладена літературною мовою, демонструє оперування науковими термінами, але допускає неточності у витлумаченні фактів.

Оцінка **D** (28–25 балів) або **«задовільно»** виставляється за відповідь, яка містить неповне за сумою виявлених знань висвітлення теми, недостатню аргументацію головних положень відповіді, у викладі допущено композиційні диспропорції, порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, недостатньо ілюстровано теоретичні положення. У мові відповіді допущені помилки, наявне неправильне слово- й терміновживання.

Оцінка **E** (24–20 балів) або **«задовільно»** виставляється за відповідь, яка містить поверхове за сумою виявлених знань висвітлення теми. У викладі допущені композиційні диспропорції, порушення логіки й послідовності викладу матеріалу. Здобувач не може відтворити основні положення, але наводить окремі приклади. У мові відповіді допущені помилки, наявне неправильне слово- й терміновживання.

Оцінка **FX** (19–15 балів) або **«незадовільно»** виставляється у разі, коли робота виконана не за темі, або в ній наявні поверхові, загальні, без відповідних ілюстрацій, конкретних знань висловлювання, допущені помилкові аргументація та умовиводи, неправильне посилання на факти та їхнє витлумачення, у роботі допущені граматичні помилки.

Оцінка **F** (14–0 балів) або **«незадовільно»** виставляється у разі, якщо зміст роботи не стосується теми або відсутнє її виконання.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Оцінку **«зараховано» (90-100 балів, A)** заслуговує здобувач, який усебічно, системно й глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом; уміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у

нестандартних ситуаціях; засвоїв основну й ознайомлений із додатковою літературою, яка рекомендована програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває; вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності й використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

Оцінку **«зараховано» (82-89 балів, В)** заслуговує здобувач, який повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях; має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування; під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправляє, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу.

Оцінку **«зараховано» (74-81 бал, С)** заслуговує здобувач, який володіє навчально-програмовим матеріалом, застосовує його на практиці, але відповідає на заліку з певною кількістю помилок; уміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, у цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність; опанував навчально-програмовий матеріал, передбачений програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою.

Оцінку **«зараховано» (64-73 бали, D)** заслуговує здобувач, який знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його в майбутній професії; виконує завдання але допускає значну кількість помилок; ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою; допускає на заліку помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

Оцінку **«зараховано» (60-63 бали, E)** заслуговує здобувач, який володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

Оцінка **«незараховано» (35-59 балів, FX)** виставляється здобувачеві, який виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

Оцінку **«незараховано» (35 балів, F)** – виставляється здобувачеві, який володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім; допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою; не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи здобувача протягом семестру.

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами оцінювання

Шкала ECTS	Диференційована шкала	Недиференційована шкала	Мінімальний бал – максимальний бал
A	Відмінно	Зараховано	90–100
B	Добре		82–89
C	Добре		74–81
D	Задовільно		64–73
E	Задовільно		60–63

FX	Незадовільно	Не зараховано	35–59
F	Незадовільно		0–34

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Основи історії та теорії риторики

Тема 1. Суспільне значення риторики.

Фактори актуалізації курсу риторики в сучасному суспільстві. Риторика як наука: завдання риторики; визначення; місце риторики серед інших наук; кому потрібна риторика. Історичні традиції, боги і герої красномовства. Риторика в культурах Давнього світу. Зарубіжна практика вивчення риторики.

Тема 2. Античне ораторське мистецтво.

Місце риторики в суспільному житті Давньої Греції. Перикл як політик і оратор. Софісти в історії риторики: Горгій, Лісій, Коракас. Ісократ як оратор. Ораторська майстерність Демосфена. Риторика Сократа і Платона. Аристотель як теоретик риторики. Ораторське мистецтво Давнього Риму: Марк Тулій Цицерон, Марк Фабій Квінтіліан, Гай Юлій Цезар.

Тема 3. Становлення ораторського мистецтва в Україні.

Витоки давньоукраїнського ораторського мистецтва (Київська Русь). Два стилі ораторської прози Київської Русі. «Повчання дітям» Володимира Мономаха. «Слово про закон і благодать» митрополита Іларіона. Проповідники Кирило Туровський, Клим Солятич. Ораторське мистецтво в ХІУ–ХVІ ст. Розвиток проповідництва. Послання як жанр красномовства. Іван Вишенський.

Тема 4. Українське красномовство ХVІІ–ХХІ ст.

Київська школа риторики. Українське проповідництво. Григорій Сковорода. Церковне проповідництво. Розвиток українського риторичного слова в ХІХ ст. Іван Франко як оратор. Відродження українського риторичного вчення на початку ХХ ст. Сучасне красномовство. Риторика в системі гуманітарної освіти.

Тема 5. Роди і види ораторського мистецтва.

Ранні та сучасні класифікації красномовства. Академічне красномовство. Політичне красномовство. Судове красномовство. Церковне красномовство. Суспільно-побутове красномовство.

Тема 6. Типи промови за знаковим оформленням та закріпленням.

Промови, які читають за конспектом. Промови, які готують заздалегідь і не вивчають або вивчають напам'ять. Імпровізовані промови.

Модуль 2. Психологічні засади ораторської діяльності

Тема 7. Підготовка публічного виступу.

Промова як вид мовленнєвої діяльності. Етапи підготовки промови. Тема й мета промови. Добір матеріалу. Композиція промови: вступ промови, головна частина ораторського виступу, аргументація в промові, висновки промови. Написання тексту промови. Розмітка тексту знаками партитури (рядкові, нарядкові, підрядкові знаки). Розстановка логічних наголосів. Урахування особливостей аудиторії. Виголошення промови перед аудиторією.

Тема 8. Техніка мовлення. Логіка мовлення.

Голос. Дихання. Дикція. Роль інтонацій і пауз.

Тема 9. Культура й етика спілкування зі слухачами.

Основні ознаки мовної культури промовця. Лексичні норми. Фонетичні норми. Функціональні стилі і стилістична норма. Зовнішній вигляд і поведінка оратора. Вихід до слухачів. Поза, погляд, жестикуляція, міміка, голос, оратора. Мистецтво відповідати на запитання.

10. Ділове спілкування в бізнесі.

Поняття та зміст етикету мовлення в бізнесі. Правила ділового спілкування в бізнесі. Партнерські стосунки в бізнесі.

Тема 11. Майстерність полеміки: суперечка, диспут, дискусія.

Суть поняття «суперечка», «диспут», «дискусія». Полеміка (суперечка), її цілі і стратегія. Типи і особливості учасників суперечки. Класифікація суперечок. Правила поведінки під час полеміки. Підготовка та проведення диспуту. Дискусія як один із видів суперечки. Правила організації та ведення дискусії. Мистецтво ставити запитання, промовляти репліки, робити зауваження.

Тема 12. Форми ділового спілкування: бесіда, нарада, телефонна розмова.

Основи ведення ділової бесіди: підготовка до бесіди; розробка плану ведення бесіди, ведення ділової бесіди. Нарада як спосіб обговорення актуальних питань. Завдання і поведінка керівника під час наради. Поведінка учасників наради. Телефонна розмова. Етичні аспекти ведення розмови по телефону.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна/заочна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
8-й / 9-й семестр						
Модуль 1. Основи історії та теорії риторики						
Тема 1. Суспільне значення риторики	9/10	2/1	2/0			5/9
Тема 2. Античне ораторське мистецтво	9/10	2/1	2/0			5/9
Тема 3. Становлення ораторського мистецтва в Україні	8/10	2/1	1/0			5/9
Тема 4. Українське красномовство XVII–XXI ст.	8/10	2/1	1/0			5/9
Тема 5. Роди і види ораторського мистецтва.	6/5	2 /1	2/0			2/4
Тема 6. Типи промови за знаковим оформленням та закріпленням	6/5	2/1	2/0			2/4
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	46/50	12/6	10/0			24/44
Модуль 2. Психологічні засади ораторської діяльності						
Тема 7. Підготовка публічного виступу	8/7	2/1	1/0			5/6
Тема 8 Техніка мовлення. Логіка мовлення	6/6	2/1	1/0			3/5
Тема 9. Культура й етика спілкування зі слухачами	7/8	2/1	2/0			3/7
Тема 10. Ділове спілкування в бізнесі	7/7	2/1	2/0			3/6

Тема 11. Майстерність полеміки: суперечка, диспут, дискусія	8/6	2/1	2/0			4/5
Тема 12. Форми ділового спілкування: бесіда, телефонна розмова, нарада	8/6	2/1	2/0			4/5
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	44/40	12/6	10/0			22/34
Разом за семестр	90/90	24/12	20/0			46/78

6.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Суспільне значення риторики	2	
2	Античне ораторське мистецтво	2	
3	Розвиток ораторського мистецтва в Україні	2	
4	Роди і види ораторського мистецтва	2	
5	Типи промови за знаковим оформленням та закріпленням	2	
6	Підготовка публічного виступу	2	
7	Культура й етика спілкування зі слухачами	2	
8	Ділове спілкування в бізнесі	2	
9	Майстерність полеміки: суперечка, диспут, дискусія	2	
10	Форми ділового спілкування: бесіда, нарада, телефонна розмова	2	
Разом		20	

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Суспільне значення риторики. Підготувати презентацію про богів красномовства. Підібрати зразки міфів, сюжети яких пов'язані з красномовством.	5	9
2	Античне ораторське мистецтво. Добрати п'ять висловів про красномовство та прокоментувати їх. Підібрати цікаві відомості про ораторів античного світу. Скласти тези фрагмента праці «Риторика» Аристотеля (за виданням: Олійник О. Риторика: Навчальний посібник Київ: Кондор, 2009).	5	9
3	Розвиток ораторського мистецтва в Україні. Підготувати презентацію «Феофан Прокопович як оратор». Прокоментувати «Повчання» Володимира Мономаха як зразок ораторського мистецтва. Виписати висловлювання Г. Сковороди про мову, спілкування.	5	9
4	Українське красномовство XVII–XXI ст. Опрацювати матеріал за виданням: Куньч З., Гордиловська Г., Шмілик І. Риторика. Львів: Львівська політехніка, 2018; Абрамович С., Чикарьова М. Риторика: Навчальний посібник. Львів: Світ, 2001 (або іншими джерелами).	5	9

5	Роди і види ораторського мистецтва. Підготувати промову на одну з політичних, суспільно актуальних тем.	2	4
6	Типи промови за знаковим оформленням та закріпленням. Опрацювати матеріал за виданням: Куньч З., Гордиловська Г., Шмілик І. Риторика. Львів: Львівська політехніка, 2018; Абрамович С., Чикарьова М. Риторика: Навчальний посібник. Львів: Світ, 2001 (або іншими джерелами).	2	4
7	Підготовка публічного виступу. Опрацювати матеріал за виданням: Куньч З., Гордиловська Г., Шмілик І. Риторика. Львів: Львівська політехніка, 2018; Абрамович С., Чикарьова М. Риторика: Навчальний посібник. Львів: Світ, 2001 (або іншими джерелами).	5	6
8	Техніка мовлення. Логіка мовлення. Підібрати та виразно промовляти п'ять скоромовок. Виконувати вправи, подані в плані практичних занять.	3	5
9	Культура й етика спілкування зі слухачами. Підготувати відповіді на питання: культура ораторського мовлення; ситуація спілкування; спостереження за аудиторією. Підготувати тези настанов Феофана Прокоповича щодо культури оратора.	3	7
10	Ділове спілкування в бізнесі. Підготувати презентацію «Імідж ділової людини».	3	6
11	Майстерність полеміки: суперечка, диспут, дискусія. Обрати теми та підготувати зразки проведення полеміки, суперечки, диспуту.	4	5
12	Форми ділового спілкування: бесіда, телефонна розмова, нарада. Скласти три телефонні розмови: а) абоненти: здобувачі – однокласники – товариші; б) абоненти: батько – син; в) абоненти: викладач – здобувач вищої освіти.	4	5
	Разом	46	78

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: офісні додатки (Google Meet, Google Calendar, Power Point), Google Meet.

Обладнання: персональний комп'ютер, мультимедійний проєктор, інтерактивна дошка.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Риторика і ділове спілкування: методичний посібник до проведення практичних занять для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 03 Гуманітарні науки спеціальності 035 Філологія спеціалізації 035.01 Українська мова та література освітньої програми «Українська мова та література. Літературна творчість. Документознавство та інформаційна діяльність» філологічного факультету УжНУ / Уклад. Барчан В.В., Ужгород, 2023.

2. Абрамович С., Чикарєва М. Риторика: навчальний посібник. Львів: Світ, 2001. 240 с.
3. Баранівський В., Скорцова Т. Етика бізнесу: навчальний посібник. Київ: Лицар, 2009. 182 с.
4. Лесько О.Й., Прищак М.Д., Залюбівська О.Б. Етика ділових відносин: навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2011. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Lesko_Oleksandr/Etyka_dilovykh_vidnosyn.pdf
5. Коваленко С. Сучасна риторика: навчально-практичний посібник. Тернопіль: Мандрівець, 2007. 184 с.
6. Куньч З., Гордиловська Г., Шмілик І. Риторика. Львів: Львівська політехніка, 2017. 212 с.
7. Олійник Г. Виразне читання. Основи теорії. Посібник для вчителів. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. 224 с.
8. Олійник О. Риторика: навчальний посібник Київ: Кондор, 2009. 170 с.
9. Онуфрієнко Г. Риторика: навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2019. 625 с.

Додаткова література

10. Борґ Дж. Мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування / пер. з англ. Н. Лазаревич. Харків: Ранок, 2020. 303 с.
11. Вандишев В.М. Риторика: Екскурс в історію вчень і понять: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2003. 264 с.
12. Гоулман Д. Емоційний інтелект / пер. з англ. С.-Л. Гумецької. Харків: Віват, 2023.
13. Кавера Н. Практикум з риторики: навч. посібник. Київ: Кондор-Видавництво, 2014. 178 с.
14. Карнегі Д. Як завойовувати друзів і впливати на людей. Харків: Промінь, 2019. 560 с.
15. Коваль Г. П., Захарчук З.О. Практикум з виразного читання: навчально-методичний посібник для студентів педінститутів, гуманітарних університетів, педагогічних коледжів спеціальності «Педагогіка і методика початкового навчання», вчителів та учнів початкових класів. Тернопіль: Астон, 2014.
16. Культура фахового мовлення: навч. посіб. / уклад.: Н. Д. Бабич, К.Ф. Герман, А. А. Ковтун, та ін.; за заг. ред. Н. Д. Бабич. 4-те вид., уточн. і допов. Чернівці: Книги–XXI, 2014.
17. Олійник О. Сучасна ділова риторика. Київ: Кондор, 2018. 166 с.
18. Мацько Л.І., Мацько О.М. Риторика: навч. посібник. Київ: Вища школа, 2003. 311 с.
19. Сагач Г. Риторика. Київ, 2000. 488 с.
20. Сорока В. Методичні рекомендації до проведення практичних занять з курсу «Практикум з виразного читання». Херсон: Атлант, 2000. 20 с.
21. Фаріон І. Д. Мовна норма: знищення, пошук, віднова (культура мовлення публічних людей): монографія. Вид. 3-є, доп. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2013. 331 с.
22. Чулінда Л., Паримський І. Риторична майстерність: посібник. Київ: Національна академія внутрішніх справ України, 2000. 79 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

23. УКРЛІТ.ORG. Публічна електронна бібліотека української художньої літератури: <http://ukrlit.com.ua>
24. Наукова бібліотека УжНУ: <http://www.lib.uzhnu.edu.ua/#myCarousel>
25. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>